

Field : Education, Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 29.11.2015 - *Accepted*:15.12.2015

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Sportmenlik Davranışı Oluşturma Etkisinin Belirlenmesi: (Bartın İl Örneği)¹

Mutlu TÜRKMEN¹, Serkan VAROL²

¹ Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

² Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın, TÜRKİYE

E-posta: turkmenm@yahoo.com

Öz

Ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor derslerinin öğrenciler üzerinde sportmenlik davranışı geliştirme etkisinin araştırıldığı çalışmanın evrenini, Bartın ilindeki ortaokulların 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin oluşturulmasında tesadüfî örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İl merkezindeki ortaokullarından 3 tanesi tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu şekilde 2014-2015 öğretim yılında ortaokulların 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 603 öğrenci örnekleme alınmıştır. Örneklem grubuna Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği (BEDSDÖ), uygulanarak Sportmenlik davranışları ile sportmen olmayan davranışlardan kaçınma düzeyleri belirlenmiştir. Araştırma verilerinin analizinde (frekans (f), yüzde (%), ortalama), Kruskal Wallis ve Mann Whitney U Testi analiz teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulguların istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlılıkları sınanmıştır. Araştırmanın sonucunda; kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek sportmenlik davranış düzeyine sahip oldukları ve yine kız öğrencilerin sportmen olmayan davranışlardan kaçındıkları görülmüştür. Öğrencilerin sınıf düzeylerine bakıldığında, sınıf düzeyi ilerledikçe sportmenlik davranışında düşme görüldüğü ancak belirleyici bir anlamlı farklılık olmadığı, gözlemlenmiştir.

¹ Bu araştırma, Serkan Varol tarafından Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde seminer dersi kapsamında sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sportmenlik davranışı, Beden Eğitimi Dersi, Öğrenci, Sınıf Düzeyi

Analysis of the Effects of Physical Education and Sport Courses on the Development of Sportsmanship Attitude of Secondary School Students: (Bartın City Sample)

Mutlu TÜRKMEN¹, Serkan VAROL²

¹ Bartın University, School of Physical Education and Sport, Bartın, TURKEY

² Bartın University, Institute of Educational Sciences, Bartın, TURKEY

Email: turkmenm@yahoo.com

Abstract

Regular physical activity during childhood and adolescence period is associated with the development of many physiological and psychological variables. The aim of this study was to compare the consciousness level of health-exercise and physical activity between athletes and sedentary students. 35 male athlete students and 33 male sedentary students took part in the study voluntarily. "Health-Exercise/Physical Activity Consciousness Level Questionnaire" was applied to the participants. The evaluation of the data obtained from the survey was performed by using descriptive statistics in SPSS (Ver. 22) package program. The alpha value as the level of statistical significance was accepted as 0,05. As a result; there was a significant difference between the physical activity level of consciousness between the groups at the point of overall average. According to these result, it can be claimed that the athletes have higher level of "physical activity consciousness" than sedentary students'.

Keywords: Behavior, Sportsmanship, Physical Education Classes, Student, Grade level

1. Giriş

İnsan eğitiminin, oyunla başladığı düşünülürken spora yönelme, yönlendirilme kişinin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi açısından çok önemlidir. Eğitim amaçlı beden eğitimi hareketlerini anaokullarında beden eğitimi, ilköğretim okullarında beden eğitimi ve lisede beden eğitimi şeklinde sınıflandırabiliriz. Beden eğitimi ve sporun tanımları ana hatları ile yurt içi ve yurt dışındaki çalışmalarda benzerlikler göstermektedir. (Balyan, 2009) Beden Eğitiminin yukarıda sayılan hedefleri devlet tarafından son derece ciddiye alınmaktadır. Her dereceli okul öğrencilerinin fikir eğitimlerinin yanında fiziki eğitimlerine de eğilmek, böylece bir ulusu oluşturan bireylerin, sağlıklı, atılgan, becerikli, üretken olmalarını ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini, kısaca beden, zihin, duyu ve sosyal yeteneklerinin ulusal amaçlar doğrultusunda gelişmesini sağlamak vazgeçilmez bir devlet görevidir. Ayrıca spor gelişen teknolojinin, hızla kentleşmenin ve diğer yaşam koşullarının bireylere getirdiği bunalım ve baskıları azaltır. Bunların insan üzerindeki olumsuz fizik moral etkilerini hafifletmek, dolayısıyla sağlıklı bir toplum yaratmak için beden eğitimi ve spor aktivitelerini örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bulunan öğrenciler için vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek, bir ulus için gelişmenin ve kalkınmanın temel taşıdır (Koca, 2006).

Beden Eğitimi, genel eğitimin ilk safhalarında başlamaktadır. İlköğretim okullarına verilen “kesintisiz ve zorunlu eğitim” görevi, aynı zamanda “kesintisiz ve zorunlu beden eğitimi” anlayışını da beraberinde getirmesi gerektiğini düşündürmektedir. İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor etkinlikleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlköğretimin birinci kademesinde Beden Eğitimi derslerine başlanmakta, ilköğretim ikinci kademenin sonuna kadar devam etmektedir. İlköğretimin ilk beş yılında çocuklar vücutlarının parçalarını kullanma, önemli hareket örneklerini ayırt etme, mekanik ilkeleri öğrenme, kurallara göre davranma, denge, zaman ve alanı kullanma gibi yaşantıları kazanabilirler. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin çoğu oyun ağırlıklıdır. Bu durumun temel nedeni ilköğretim çağının en önemli eğitim aracının oyun olmasıdır (İrez, 2005).

1.1.Sportmenlik

Sportmenlik, sporcu erkek ya da sporcu kadından beklenen davranışlar olarak açıklanabilir. Sportmenliğin tanımı; “kaybedebilen ya da şikâyet etmeden mağlup olabilen, kural dışı davranışlarla kazanmayan ve rakibine iyilik, cömertlik ve nezaketle davranan kişi” olarak da yapılır. Sportmenlik, samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol, kendine güven, küçümsememek, başkalarının fikirlerine ve doğrularına saygı duyma, kibarlık, iyilik, asillik, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır. Sportmenliğin amaçlarında oyunun tansiyonunu yükseltmekten çok düşürmek vardır(Keating, 2003. Akt.: Gürpınar, 2009). Sportmenlikte rakibe işbirliğin bir parçası olarak davranılır ve yarışmanın amacı sporcuların becerilerinin karşılaştırılmasıdır. Katılımcıların kendilerine haksız kazanç sağlayan hakem hatalarını kabul edip etmemeye de karar vermeleri gerekir. Çünkü bu kararlar hakem düdüğünden çok kuralların yanlış olarak uygulanmasıdır(Simon, 1991. Akt.: Gürpınar, 2009). Gerçekte yarışmanın tansiyonu arttığında ve kazanmak önemli olduğunda sportmenlik önem kazanmaktadır. Kısaca, sportmenlik başarı stratejilerinde etik davranışların seçilmesini gerektirir(Shields, 1995. Akt.: Gürpınar, 2009).

1926’da, çocukluk oyunlarından uluslar arası maçlara hayatın tüm bakış açılarıyla ilgili olarak sportmenliğin ilkelerini yaymak için kurulan Uluslararası Sportmenlik Birliği sekiz adet kural koymuştur. Bunlar şöyledir:

1. Kurallara uyun.
2. Takım arkadaşlarınıza bağlı kalın
3. Kendinizi zinde tutun
4. Öfkenizi kontrol edin
5. Oyununuzu şiddetten uzak tutun
6. Kazandığınızda övünmeyin
7. Mağlubiyette yıkılmayın
8. Sağlıklı bir vücut için sağlam ruhlu ve açık fikirli olun (Keating, 2001. Akt.: Gürpınar, 2009).

Entzion 1991 yılında öğrencilerine sportmenliğin anlamını sorduğunda aldığı cevaplar şöyledir:

- a) Kimseye zarar vermeyen,
- b) Hata yaptığında takım arkadaşına bağırmayan,
- c) Hile yapmayan,
- d) Kaybettiğinde ağlamayan,
- e) Kaybettiğinde bahane bulmayan,
- f) Birinci olmaya çalışan,
- g) İnsanlara iyi olmadığını söylemeyen,
- h) Övünmeyen,
- i) Kimseye vurmayan.

Çocukların sportmenlik tanımları hangi davranışların dürüst olup olmadığıyla ilgili olarak tutarlıdır. Başka bir çalışmada, yetişkinlerden sportmenliği tanımlamaları istenmiş ve doğru şeyi yapmak, etik davranmak olarak tanımlanmıştır (Horn, 2002. Akt.: Gürpınar, 2009).

Spor aktivitelerinde, sporun amacı dışında birtakım olumsuz davranışların sergilendiği görülmektedir. Bir sporcunun bizzat kendisinden başlayan kural dışı hareketleri faul yapmak, centilmenlik dışı kaba kuvvete başvurmak, doping yapmak, şike yapmak ve müsabakanın sonucunu etkileyici kararlar vermektir. Bunları seyircinin olumsuz tutumu takip etmektedir (Duran, 2003). Spordaki yazılı ve yazısız kurallar faullü oynama veya faul yapılmış gibi davranma, antrenörlerin taktik anlayışının bir parçası olarak sporculara öğretilmekte ve uygulattırılmaktadır (Yıldırım, 2004).

1.2.Fair Play

Uluslararası Fair Play Komitesi tarafından fair play, bir takımın ya da sporcunun galibiyeti veya performansının düşmesini göz ardı ederek yaptığı jest olarak tanımlanmıştır. Şöyle ki; sporcuların yarışma esnasında güçleşen şartlar altında dahi kurallara riayet etmeleri, fırsat eşitliğini bozmama amacıyla haksız avantajları kabullenmemeleri, rakibinin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmamaları, rakibini düşman olarak değil de oyunun

gerçekleşmesini sağlayan, eşdeğer haklara sahip bir birey ve arkadaş olarak görmeleri ve rakiplerine değer vermeleri fair play kavramı ile ifade edilmektedir.

1.3.Fair Play (sportmenlik) Davranışı ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Sporda artan erdemsiz davranışlar okul beden eğitimi ve spor alanını da etkilemiş, özellikle 70'li yıllardan sonra beden eğitimi derslerinin sosyalleştirme yönelimli çerçevesinin Fair Play'e ilişkin davranışları yeterince garanti altına alamadığı anlaşılmıştır'' (Yıldıran, 2005). Okullar arası yarışmalarda son yıllarda görülen şiddet olayları öğrencilerin, "her ne pahasına olursa olsun kazanmak" prensibi ile motive edildiklerini göstermektedir. Bu durum öğretmenlerinde Fair Play'e ilişkin yaklaşımlarının daha çok başarı odaklı olduğuna işaret etmektedir. Oysaki, Fair Play çalışmalarının, etik donanımlara sahip bir genç kuşağın yetiştirilmesine yönelik olarak, ilk ve orta öğretim çağı çocuk ve gençlerinin beden eğitimi derslerinden başlatılması, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden çıkacak olması bakımından önemli bulunmaktadır (Yıldıran, 2002).

Kaehler (1985), beden eğitimi dersinde ahlak eğitimi üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin sportmenliğe teşvik edilmediklerini, öğrencilerin sportmenlik kavramının anlamı üzerine bilgi ve deneyimlerinin olmadığını ve öğrencilerin sportmenlik prensiplerini çiğneyerek kazandıklarında dahi övüldüklerini vurgulamıştır (Akt. Yıldıran ve Sezen, 2006). Bununla birlikte, beden eğitimi öğretmenlerinin Fair Play anlayışını derslerde nasıl kazandıracaklarına ilişkin yeterli donanıma sahip olmadıkları bilinmektedir. Dolayısıyla, bu alandaki yetersizliği Avrupa genelinde bir sorun olarak gören Avrupa Fair Play Birliği (EFPM), Fair Play'in okul beden eğitiminin en önemli konusu olarak müfredata eklenmesini, öğretmen ve antrenörlerin Fair Play kapsamındaki çalışmalarını destekleyecek özel eğitim ve enformasyon malzemeleri hazırlanmasını ulusal hükümetlere önermiştir (Yıldıran, 2002).

Milli eğitim programlarının yeniden yapılandırılması sürecinde beden eğitimi ders programı da yenilenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), National Association for Sport and Physical Education (NASPE) (2004) ve www.ichper.sd.org (2006)'dan yararlanarak beden eğitimi dersi için yeni program oluşturmuştur. Program vizyonunda 5. standart olarak beden eğitimi dersinde öğrencilerin fiziksel etkinlik ortamlarında sorumlu kişisel ve toplumsal davranış sergilemesi gerektiği belirtilmiştir. Programda "spor bilgi ve becerileri" alt öğrenme alanında çeşitli kazanımlarla sportif etkinliklerde kişisel ve toplumsal sorumlu davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Örnek olarak 6. sınıf A.1.20 Kazanımı, "Sportif etkinliklerde başarıyı takdir eder" şeklindedir. Ayrıca "örnek davranış" adı altında sunulan bir örnek etkinlikle de Fair play bilinci yerleştirilmeye çalışılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008).

2. Yöntem ve Gereçler

2.1.Araştırmanın Amacı

Beden Eğitimi ve Spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı ve sportmen olmayan davranışlardan kaçınma davranışlarının oluşturup oluşturmadığının belirlenmesidir. Araştırmanın genel amacı kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1.Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılığı var mıdır?

2. Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılığı var mıdır?

2.2. Araştırmanın Modeli

Beden Eğitimi ve Spor dersinin Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde sportmenlik davranışı oluşturup oluşturmadığının belirlenmesini amaçlayan bu araştırmanın modeli “betimleyici, ilişkisel tarama (survey)” modelidir. “Betimsel istatistik, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemleri tanımlar. Betimsel istatistik, bir örneklem üzerinde ya da ulaşılabilen durumlarda evrenin tamamından gözlem yaparak elde edilen verileri kullanarak, araştırmaya katılan bireylerin ya da objelerin özelliklerini betimlemeyi amaçlayan süreçtir” (Büyüköztürk, 2010). Bu araştırma da Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerin sportmenlik davranışlarının ortaya çıkararak durum tespiti yapmayı ve sportmenlik davranışı ile cinsiyet ve öğrencilerin sınıf düzeyleri olarak belirlenen bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu sebeple araştırmada ilişkisel tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Bu araştırma nitelik olarak alan araştırmasıdır. “Alan araştırması, pek çok insanın tutumunu, duygu ve düşünceleri ile çeşitli demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlar” (Balcı, 2009).

Bu çalışma aynı zamanda verilerin değerlendirilmesi bakımından nicel bir araştırmadır. Nicel araştırmalarda ölçme, veri işleme ve istatistikî yöntemlerle betimleme vardır (Geray, 2004).

2.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Bartın il merkezinde öğrenim gören ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği 2014-2015 eğitim öğretim yılında Bartın il merkezinde öğrenim gören 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sayısı 9489’dur (Bartın Milli Eğitim Müd.) Betimsel araştırmalarda evrenin tamamına ulaşılabileceği gibi örneklem alma yoluna da gidilebilir. Araştırmanın evreninin tamamına ulaşmak mümkün olmadığından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Farklı kaynaklarda örneklemin evreni temsil yeterliliği ile ilgili değerlendirmelere rastlamak mümkündür. %95 kesinlik düzeyi ve tolerans gösterilebilir hata oranlarına göre 100.000 kişilik bir evren için 382 kişi yeterli örnekleme oluşturmaktadır. Bazı kaynaklarda ise bu sayı 383 ve 384 olarak kabul edilmiştir (Balcı, 2009). Bu çalışmada üç okulda bulunan 1038 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Araştırmaya katılan ve geçerli veri sağlayan öğrenci sayısı 603’tür. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar ve sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Okullara göre öğrenci sayılarında dengeli bir dağılım görülmemektedir. Verilere göre en fazla öğrenci katılımı Gazi Ortaokulu’ndan (%37,9), en az katılım ise Cumhuriyet Ortaokulu’ndan olmuştur. Çalışma öncesinde öğrenci sayıları dengede tutulsa da ölçek analizinde uç değerlere neden olan ölçekler çalışmadan çıkarılmıştır.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklem Gurubunu oluşturan okulların isimleri ve öğrencilerin cinsiyet dağılımı.

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
M. Kemal ortaokulu	118	19.5	103	17.2	221	36.7
Gazi ortaokulu	104	17.3	124	20.6	228	37.9
Cumhuriyet ortaokulu	65	10.7	88	14.7	153	25.4
Toplam	287	47.5	315	52.5	603	100.0

Tablo 2. Araştırmanın Örneklem Gurubunu oluşturan okulların isimleri ve öğrencilerin sınıf dağılımı

	6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		Toplam	
	%	f	%	f	%	f	%	f
M. Kemal Ortaokulu	59	9.7	58	9.6	105	17.4	222	36.7
Gazi Ortaokulu	83	13.8	81	13.4	64	10.6	228	37.9
Cumhuriyet Ortaokulu	57	9.5	42	6.9	54	9.1	153	25.4
Toplam	199	33.0	182	29.9	223	37.1	603	100.0

2.4.Verilerin Toplanması

Araştırma verileri örneklem olarak alınan öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış Ölçeği (BEDSDÖ) (Koç, 2013) ile kişisel bilgi olarak (Cinsiyet ve Sınıf düzeyi) formda belirtilen sorulara verdikleri cevaplardan elde edilmiştir. Ölçme aracının öncelikli niteliği geçerli ve güvenilir olmasıdır. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması Y.KOÇ tarafından Türkçeye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerliliği sağlanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasına bakıldığında, 22 maddeden oluşan ölçeğin geçerliliği için madde analizi yapılmış, madde analizi için madde-toplam korelasyon yöntemi seçilmiştir. Uygulama sonuçlarına bakıldığında madde korelasyonlarının 0.31 ile 0.70 arasında çıktığı görülmüştür. ‘‘Madde-toplam korelasyonu 0.30 ve daha yüksek olan maddelerin iyi derecede ayırt edicilik özelliğe sahip olduğu belirtilmektedir’’(Büyüköztürk,2004). Ölçeğin güvenilirliğini belirleme çalışmasına bakıldığında ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmış, yapılan güvenilirlik hesaplamasında ölçeğin bütününe Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.88 olarak belirlenmiştir. Uzmanlara göre alfa katsayısı 0.80 ile 1 arasında ise ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir (Tavşancıl, 2002).

Yapılan analizler sonuçlarına bakıldığında, araştırmada kullanılan ‘‘Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranış’’ ölçeğinin ortaokul 6. 7. ve 8. sınıflarda kullanımı için yeterli geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek 12’si olumlu, 12’si olumsuz olmak üzere 24 maddeden oluşmakta, ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110 en düşük puan 22’dir.

2.5. Verilerin Analizi

Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde Beden eğitim dersinin sportmenlik davranışlarına etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada toplanan verilerin analizinde; betimsel istatistik (frekans (f), yüzde (%), ortalama), Kruskal Wallis ve Mann Whitney U Testi analizleri kullanılmıştır. Test analizleri SPSS 22.0 (Statistic Package for Social Science) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda yapılan analizlerde kullanılan teknikler sırasıyla aşağıda verilmiştir: Ortaokul öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla toplanan kişisel bilgiler frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Beden eğitimi dersinin sportmenlik davranışına etki düzeyini belirlemek amacıyla kullanılan ölçekten elde edilen veriler toplam puan, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılarak incelenmiştir. Sportmenlik davranış ölçeğinden elde edilen toplam puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılan bağımsız ölçümler testi olan Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Sportmenlik davranışının “sınıf düzeyi” değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için dağılımın parametrik olmadığı durumlarda ilişkisiz ölçümlerde iki ya da daha çok örneklem için kullanılan Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yerine ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis Testi analiz sonuçları dikkate alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. Araştırmanın Cinsiyet Değişkenine ait Bulguları

Tablo 3. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	334.6	96048.0			
	Erkek	316	272.3	86058.0	35972.0	-4.85	0.000
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 3’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P=0.00$, $P < 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	347.9	99849.0			
	Erkek	316	260.3	82257.0	32171.0	-6.32	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 4’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 5. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	268.9	77199.0			
	Erkek	316	331.9	104906.0	35871.50	-5.35	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 5’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 6. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ **Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	313.9	90111.5			
	Erkek	316	291.1	91994.5	41908.50	-1.66	0.096
	Toplam	603					

$P > 0.05$

Tablo 6’ya bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmemiştir ($P=0.096$, $P > 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere arasında sıra ortalamaları anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmemiştir.

Tablo 7. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	272.6	78246.0			
	Erkek	316	328.6	103860.0	36918.0	-4.06	0.000
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 7’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P=0.00$, $P < 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 8. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	277.9	79755.0			
	Erkek	316	323.9	102351.0	38427.0	-4.15	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 8'e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 9. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	323.3	92790.5			
	Erkek	316	282.6	89315.5	39229.50	-2.97	0.003
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 9'a bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.003, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 10. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	276.8	79440.0			
	Erkek	316	324.9	102666.0	38112.0	-3.51	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 10'e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 11. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	320.2	91884.50			
	Erkek	316	285.5	90221.50	40135.50	-2.52	0.012
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 11'e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “ Eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. (P=0.012, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 12. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	267.6	76818.0			
	Erkek	316	333.2	105288.0	35490.0	-5.51	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 12’ e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 13. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	320.9	92114.0			
	Erkek	316	284.8	89992.0	39906.0	-2.32	0.009
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 13’ e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Oyun arasında rakibimle içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.009, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 14. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	333.3	95660.0			
	Erkek	316	273.5	86446.0	36360.0	-4.45	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 14’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “**Öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.**” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 15. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	270.4	77609.0			
	Erkek	316	330.7	104497.0	36281.0	-5.52	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 15’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “**Rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.**” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 16. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Topu olmayan arkadaşımınla topumu paylaşıyorum.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	318.1	91288.5			
	Erkek	316	287.4	90817.5	40731.5	-2.26	0.024
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 16’ya bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Topu olmayan arkadaşımınla topumu paylaşıyorum.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. (P=0.024, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 17. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “**Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.**” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	278.5	79936.0			
	Erkek	316	323.3	102170.0	38608.0	-3.81	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 17’ye bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 18. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Bir rakibim incindiğinde, rakibimin yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	308.2	88459.0			
	Erkek	316	296.3	93647.0	43561.0	-0.87	0.380
	Toplam	603					

P > 0.05

Tablo 18’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Bir rakibim incindiğinde, rakibimin yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. (P=0.380, P > 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmemiştir.

Tablo 19. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da saçını çekerim.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	276.8	79443.0			
	Erkek	316	324.8	102663.0	38115.0	-4.73	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 19’a bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “Sinirlenince kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da saçını çekerim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 20. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	270.7	77707.0			
	Erkek	316	330.4	104399.0	36379.0	-5.01	0.000
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 20’ye bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P=0.00$, $P < 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 21. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışırım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	318.8	91515.0			
	Erkek	316	286.7	90519.0	40505.0	-2.37	0.018
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 21’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışırım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P=0.018$, $P < 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 22. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “kazanmak için gerekirse hile yaparım.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	273.6	78521.5			
	Erkek	316	327.8	103584.5	37193.5	-5.57	0.000
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 22’ye bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “ kazanmak için gerekirse hile yaparım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($P=0.00$, $P < 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 23. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “ rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	309.1	88725.0			
	Erkek	316	295.4	93381.0	43295.0	-1.00	0.317
	Toplam	603					

$P < 0.05$

Tablo 23’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmemiştir. ($P=0.317$, $P > 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmemiştir.

Tablo 24. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.” hakkındaki görüşlerinin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	P
	Kız	287	256.5	73615.5			
	Erkek	316	343.3	108490.5	32287.5	-6.47	0.000
	Toplam	603					

P < 0.05

Tablo 24’e bakıldığında Ortaokul öğrencilerinin “rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.00, P < 0.05).

Ortaokul öğrencilerin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalamalarının daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tablo 25. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.” hakkındaki görüşlerinin sınıflara göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	P
	6.Sınıf	199	318.5			
	7.Sınıf	181	313.5			
	8.Sınıf	223	277,8	7,379	2	0.025
	Toplam	603				

P < 0.05

Tablo 25’e bakıldığında Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “Heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.025, P < 0.05). Ortaokul öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında 6.sınıf ve 7.sınıf öğrencilerinin daha sportmence davranışı sergiledikleri 8.sınıf öğrencilerinin sportmenlik dışı davranış sergiledikleri görülmektedir.

Tablo 26. Aşağıdaki tabloda Ortaokul öğrencilerinin “Rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.” hakkındaki görüşlerinin sınıflara göre dağılımı verilmiştir.

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	sd	p
	6.Sınıf	199	268.2			
	7.Sınıf	181	319.8			
	8.Sınıf	223	317,7	12,558	2	0.002
	Toplam	603				

P < 0.05

Tablo 26’ya bakıldığında Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (P=0.002, P < 0.05).

Ortaokul öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında 6.sınıf öğrencilerinin puanın düşük olması daha sportmen olduğu, 7.sınıf ve 8. Sınıf öğrencilerinin ortalamalarının birbirine yakın ve yüksek olması öğrencilerin sportmenlik dışı davranış gösterdikleri söylenebilir.

4. Tartışma ve Sonuç

Beden eğitimi dersinin ortaokul öğrenciler üzerinde sportmenlik davranış ve sportmence olmayan davranışlardan kaçınma davranışlarını belirlemek amacı ile yapılan bu çalışmada ortaokul 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilere yöneltilen anket formuyla belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçek maddeleri, Cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri ile anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırma bulgularının analizi yapılırken öğrencilerin, sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma (Faktör 2) olarak adlandırılan ölçek maddelerinin (3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20 ve 22) cinsiyet değişkeni ortalamalarına bakıldığında istatistikî olarak anlamlı farklılık (P= < 0.05) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin ölçek maddelerinin sıra ortalamalarından aldığı puanlar, erkeklerden düşük olması sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçındıkları, erkeklerin ise başarı için bu davranışları benimseye yatkın oldukları görülmektedir. Ölçeğin, Faktör 2’ye ait maddelerinin sınıf değişkeni ortalamalarına bakıldığında faktör 2 içinde bulunan ölçeğin 22. maddesi dışında diğer maddeler de istatistikî olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak ölçeğin 22. maddesinde belirgin olarak görülen anlamlı farklılık, sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma davranışı sınıf düzeyi yükseldikçe sıra puan ortalamalarının yükseldiğini göstermektedir. Bu da 6. Sınıf öğrencilerinin bu davranışlardan diğer sınıflara oranla kaçındıklarını göstermektedir. Her ne kadar Faktör 2 içerisindeki ölçek maddelerindeki anlamlı farklılığın 22. maddedeki anlamlı farklılık şeklinde istatistikî anlamda görülmesi de maddelerin sınıf düzeyi değişkeni sıra ortalamaları incelendiğinde 6. Sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. Sınıf öğrencilerine oranla bu davranışlardan kaçınma eğiliminde oldukları görülmektedir. Yalnız 7. Sınıf öğrencilerinin

sıra ortalamalarının 8.sınıf öğrencilerinden de yüksek olarak görüldüğü bu da 7. Sınıf öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkeni içerisinde sportif davranışlardan kaçınma davranışı olarak adlandırılan maddelerden daha yüksek puan alarak sportmenlik davranışı sergileme noktasında diğer sınıflara oranla daha düşük görüntü sergilemektedirler. Örneğin Tablo.27'ye bakıldığında Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.” Sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda istatistikî olarak anlamlı bir fark olduğu görülmemiştir ($P=0.645$, $P > 0.05$). Ortaokul öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında 6. Sınıf=295.1, 7. Sınıf=309.0 ve 8. Sınıf=302.4 ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak 7. Sınıf öğrencilerinin sıra ortalamasının diğerlerine oranla yüksek olması davranışlardan kaçınma yerine yapma eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır.

Yine Sportmenliğe uygun davranışları sergileme (Faktör 1) olarak adlandırılan ölçek maddelerinin (1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19 ve 21) cinsiyet değişkeni ortalamalarına bakıldığında ölçeğin, 4. 16. ve 21. maddeleri dışında ki maddelerinde istatistikî olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklılık kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin sıra ortalamalarında ki puanlara bakılarak belirlenmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sıra ortalama puanlarının yüksek olması, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha sportmen davranış sergiledikleri yönünde anlaşılmaktadır. Faktör 1 için sınıf düzeyi değişkenine bakıldığında 4. Madde dışındaki maddelerde istatistikî anlamda bir farkın olduğu görülmemiştir. 4. madde için Tablo.28'e bakıldığında Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüş ($P=0.025$, $P < 0.05$), ortaokul öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında da 6.sınıf ve 7.sınıf öğrencilerinin daha sportmence davranışı sergiledikleri 8.sınıf öğrencilerinin sportmenlik dışı davranış sergiledikleri görülmektedir. Faktör2 sınıf düzeyi değişkeni için bahis edilen konu Faktör1 sınıf düzeyi değişkeninde de görülmektedir. Yani Faktör1 maddelerinin sınıf düzeyi değişkeni ortalamalarında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık görülmediği durumlarda maddelerin sıra ortalamaları incelendiğinde sınıf düzeyi yükseldikçe sportmenlik davranış puanlarının düştüğü görülmektedir. Yine örnek vermek gerekirse, Tablo.36'ya bakıldığında Ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.” sportmenlik davranışı hakkında vermiş oldukları cevaplarda istatistik olarak anlamlı bir fark olduğu görülmemiş ($P=0.382$, $P < 0.05$), ortaokul öğrencilerin sınıf düzeylerine ilişkin sıra ortalamalarına ($\bar{x}_{sıra}$) bakıldığında da 6.sınıf=315.2, 7.sınıf=295.1 ve 8.sınıf=295.7 ortalamaları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak 6.sınıf öğrencilerinin daha yüksek sportmenlik davranışı sergilemekte olduğu görülmektedir. Tabi bu durum tüm maddeler için aynı şekilde gerçekleşmemektedir. Genel anlamda çalışmanın bulgularına bakıldığında Sınıf düzeyi yükseldikçe sportmenlik davranış sergileyebilme düzeyi azaldığı ve aynı şekilde kızlarda sportmenlik davranış sergileyebilme düzeyi erkeklerden yüksek olduğu düşünülmektedir. Yurtdışında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur (Akt: Y, Koç: Miller, Roberts & Ommundsen, 2004; Satcher, 2006 ve Tasi & Fung 2005).

Yine Akandere ve arkadaşlarının (2009) yaptıkları çalışma sonucunda; spor yapan bayan öğrencilerin ise erkeklere göre ahlak yargı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Söz konusu çalışmada da hoşgörünün “ahlaklı olmak” olarak da algılandığı görülmüştür.

Orhun (1992)'un isabetle ifade ettiği gibi, “Çocuk ve gençlerde dayanışma ve işbirliği duygusunu geliştirmek, kural bilinci oluşturmak, paylaşım, adalet, hoşgörü ve yardımseverlik gibi insani değerlerle birlikte sporun insan, çevre, doğa ve toplumsal alanlardaki etki ve işlevleri konularında bilinçlendirmek beden eğitimi ve spor dersinin en önemli eğitim amaçları ve ilkeleri arasındadır.”

Beden eğitimi dersinin, öğrencilerin değer problemleriyle bilinçli olarak yüzleşmelerini sağlayacak fırsatlarını beden eğitimi öğretmeni kullanabilmelidir. Bunun ön şartı hiç şüphesiz öncelikle öğretmenin yeterli donanıma sahip olmasıdır.

Öğretmen, kendisinin ve öğrencilerin Fair Play'e yaklaşımlarında ortaya çıkan, “her ne pahasına olursa olsun kazanma isteği”, “kendine hakim olamama”, “kaybetmeyi hazmedememe”, “düşük yeteneklileri aşağılama”, “eşit olmayan takımlar kurma”, “yetersiz yardımlaşma”, “hakemi yanıltma”, “suçu başkasına atma” ve “uzlaşmaz davranma” gibi problemleri belirlemeli ve konuşma/konuşturma, çeşitli ikilem öyküleri, empati, perspektif üstlenme ve kurgulanmış Fair Play oyunları yoluyla çözmeye çalışmalıdır.

Sonuç olarak sporun etik değerlerine yönelik bilinç oluşturma ve gerekli yapısal değişiklikleri gerçekleştirme çalışmaları kapsamında, özellikle beden eğitimi dersleri ve okullar arası karşılaşmaların, sportmenliğe uygun davranışların kazandırılması ve sergilenmesinde uygun bir ortam olarak kullanılmasını gereklidir.

KAYNAKÇA

Akandere M, Baştuğ G, Güler D (2009). Orta Öğretim Kurumlarında Spora Katılımın Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1).

Balcı A (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Balyan M (2009). *İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sosyal beceri ve öz-yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Büyüköztürk Ş (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (dördüncü baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk Ş (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Duran N (2003). *Kültür Uygarlık ve Spor*. 1. Baskı. Antalya: Hatay'a Hizmet Vakfı Yayını.

Geray H (2004). *Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gürpıpar B (2009). *Basketbol Ve Futbol Hakemlerinin Karşılaştıkları Sportmenlik Dışı Davranışlar Ve Bu Davranışların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İrez G (2005). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki öğretim elemanlarının olması gereken niteliklere uygunluklarının değerlendirilmesi*, Yayınlanmış Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Koca C (2006). *Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal ve kültürel yeniden üretim*. Yayınlanmış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Koç Y (2013). *Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt-Sayı: 15-1

MEB (2008). *Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitaplar Müdürlüğü, 1.Baskı.

Orhun A (1992). "Fair Play Okul Sporunda Bir Eğitim İlkesidir", Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri (20-22 Kasım 1992, Hacettepe Üniv., Ankara), Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yay. No. 3, Ankara: Onlar Ajans, s. 186-188.

Tavşancıl E (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldıran İ (2002). "Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri", 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'ne (27-29 Ekim 2002, Antalya) sunulan bildiri, (Teksir).

Yıldıran İ (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.

Yıldıran İ (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5,(1), s.3-16.

Yıldıran İ, Sezen G (2006). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının sportmenlik ve profesyonellik arasında ikilem barındıran somut örnek olaylara yaklaşımlarının değerlendirilmesi*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11,(3), 3-14.